

Directoria (end of 1918-1920) Main characteristic of this period is the elaboration and implementation of military awards military flags military units.

During the domination of the Soviet Ukraine, actually for Ukrainian national character symbolism in general, and the military in particular, have evolved abroad. First, in the camps of the army soldiers interned Ukrainian People's Republic and later in areas where Ukrainian in exile. On the territory of Ukraine, which was under the rule of the Soviets, was devoid of symbols of national colors.

Another period of Ukrainian military symbolism falls on the Second World War. In 1938 appears Carpathian Ukraine and its military force Carpathian Sich. The system of military symbolism Ukraine story symbolism of the military establishment is as important as providing an explanation of the origin and traditions of the use of such elements as the Ukrainian military costume hat mazepynka, cotillion and others. Also during World War II and until 1956 operated Ukrainian Insurgent Army. The basis of its symbolism was taken trident symbol as the emblem of the state and the yellow – blue armbands flag colors, ie symbols of Ukrainian statehood. However, the colors of the flag of the army were red and black. These colors were the basis of awards UPA.

Since the beginning of the formation of the Ukrainian state in the late twentieth century views of leading politicians and public figures in question implement state symbols based on historical traditions. Creation of an independent Ukraine military symbols occurred during the complex process of state and military construction. It should be noted that the basis for the elaboration of the symbolism of the Armed Forces and other military formations Ukraine undertook classical laws of heraldry, special historical disciplines, the best examples of the past, which corresponded to the ancient roots of the Ukrainian people.

Key words: military symbols, military organization of the Scythians, symbolism Middle Ages, banner.

УДК [(477)+(470+571)]001.83:371.2

Марія Богданівна Парахіна
кандидат історичних наук

ДВОСТОРОННІ ВІДНОСИНИ УКРАЇНИ ТА РОСІЇ: НАУКОВЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

У статті визначено місце вищих навчальних закладів України та Росії в розвитку двосторонніх відносин між цими країнами. Проаналізовано нові позитивні риси, що складаються на основі інтеграційних тенденцій. Обґрунтовано важливість міжнародного співробітництва вищих навчальних закладів як безумовного чинника реалізації державної освітньої політики в двосторонніх відносинах у галузі вищої освіти.

Ключові слова: наукове співробітництво, Академія наук, вищі навчальні заклади, Україна, Російська Федерація.

Розвиток двосторонніх відносин у галузі науки неможливо обмежити виключно співробітництвом академічних установ. Незважаючи на той факт, що в Радянському Союзі саме Академії наук були головним джерелом наукового прогресу і розвитку, в вищих навчальних закладах також проводились значні дослідження, існували спеціалізовані наукові школи та діяли дослідницькі лабораторії. Лише в великих осередках, на кшталт Московського університету ім. М. Ломоносова, Ленінградському університеті, Київському університеті ім. Т. Шевченка науковій роботі приділялася значна увага, в той час як в більшості інститутів та регіональних навчальних закладах вона зводилася найчастіше до виконання формальних обов'язків.

Однак, навіть враховуючи рівень співпраці між вищими навчальними закладами у науковій сфері, контакти між ними тривали і в інших галузях. Особливо важливим у цій справі була можливість залучення спеціалістів з центральних, переважно столичних навчальних закладів до навчального процесу у вищій школі союзних республік. З розпадом єдиної держави цей процес значною мірою застух через проблеми, що склалися з оформленням на роботу громадян іншої держави. Виникла і ціла низка інших проблем, що уповільнювала можливість налагодження взаємовигідних двосторонніх та багатосторонніх контактів між вищими навчальними закладами обох країн.

Спираючись на географічну близькість України і Росії, єдність історичного минулого, багатівікові й суто людські стосунки, наявність багатосторонніх і тісних наукових взаємин, необхідність дослідження згаданої теми не викликає сумніву. Вивчення розвитку українсько-російських відносин у сфері науки допоможе узагальнити та проаналізувати перспективи встановлення цивілізаційних відносин між українським та російським народами.

Окрім традиційних для російсько-українських відносин початку 90-х років ХХ ст. політичних проблем, міжуніверситетська співпраця зіткнулася з більш практичними проблемами, вирішення яких було можливим виключно за умов подолання як міждержавного протистояння, так і внутрішніх проблем, котрі охопили систему вищої освіти обох країн. До них варто віднести характерну для перших років незалежності економічну проблему, коли вузи змушені були відійти від радянської моделі фінансування і поступово переходити до комерційних ринкових відносин⁴ і проблема правової невирішеності самої можливості ор-

ганізації двостороннього співробітництва з закладами іншої країни; і нарешті наслідки руйнування радянської освітньої моделі як такої та перехід до європейських освітніх критеріїв та зразків [18]. Ці процеси, що виявилися спільними для вищих навчальних закладів обох країн, лише підштовхували керівництво (як закладів, так і держав в цілому) до пошуків компромісу і відбудови зруйнованих зв'язків.

Поява інтересу до вивчення зазначеної проблеми, на перших етапах незалежності України й Російської Федерації, була зумовлена нерозв'язанням питання подальшого співробітництва національних академій наук, ускладненням кооперації різних наукових установ. Ураховуючи це, спочатку обговорюється питання про можливість утворення міжнародної наукової організації, яка б діяла на території колишнього СРСР та допомогала активізації міждержавних відносин. Цим займалися А. Хідекелі, В. Бордюк [3, 24]. Значна увага приділялась й вивченню внутрішнього стану науки в країнах. У більшості праць аналізувались наслідки роз'єднання коліс єдиного наукового простору, зменшення державного фінансування, скорочення штату наукових працівників, давалась загальна негативна оцінка рівня розвитку науки після розпаду СРСР [14].

З часом кількість праць збільшилась, а накопичений матеріал пройшов певну систематизацію. Продовжилось вивчення діяльності Міжнародної асоціації академій наук, чим займалися В. Марущак, А. Шпак [10, 11]. Проблема міграції науковців знайшла своє відображення у працях І. Ушкалова та І. Малаха [23].

Увага приділялась і питанню співробітництва України та Російської Федерації у сфері вищої освіти. Прикладом слугують роботи: "Донецький національний університет" за редакцією В.П. Шевченка, "Нарис історії Київського національного університету ім. Т. Шевченка" та "Воронезький державний університет..." [4, 8, 13]. У цих працях питання співпраці у сфері науки розкривались через історію університетів. На прикладі діяльності факультетів та інших структурних підрозділів вищого навчального закладу (ВНЗ) показувався весь спектр кооперації ВНЗ України й Російської Федерації. Суттєво доповнювали ці видання матеріали міжнародних науково-практичних конференцій, чільне місце серед яких посіли матеріали Першої (2001 р.) та Другої (2003 р.) міжнародної конференції університетів країн СНД і Балтії. Вони містили інформацію про різноманітні аспекти співробітництва університетів України й Російської Федерації, показували позитивні тенденції їх розвитку [20, 21].

Аналізуючи проблеми, котрі охопили галузь вищої освіти, не можна оминати той факт, що російська освіта, не зважаючи на політичне протистояння між країнами, викликала в українському середовищі значно більшу довіру, і користувалась вищим авторитетом, аніж вітчизняна. Міжнародний рейтинг російських, передусім московських університетів був значно вищим, і до цього були свої об'єктивні причини. Адже протягом всього радянського періоду саме Москва була тим найбільшим науково-освітнім центром, що стягував до себе найкращі кадри, в тому числі і з України. Навіть найбільший і найпрестижніший на пострадянському просторі університет – Московський університет ім. М. Ломоносова з 1992 р. очолює виходець з України В.А Садовничий. Адже саме Москва давала радянським вченим, і в тому числі освітянам більше можливостей для творчого самовираження і для кар'єри та загального визнання. Окрім кадрового забезпечення московські вищі навчальні заклади завжди мали і краще матеріальне забезпечення, що дозволяло проводити більше наукових дослідів і краще забезпечувати не лише творчі, а й матеріальні потреби викладачів і студентів. Варто також зазначити, що випускники московських ВНЗ мали за радянської доби певну прерогативу при працевлаштуванні на вищі посади, що значною мірою піднімало їх авторитет в очах пересічних громадян, передусім в союзних республіках. І навіть після розпаду СРСР стереотип уявлення про російську (а він напяму походив від московської) освіту як вищу і якіснішу зберігся. Це значною мірою загрожувало українській вищій освіті, що опинилася перед перспективою втрати не лише талановитих науковців, а й студентів і абітурієнтів [17]. Тож ще однією з перепон, котра перешкоджала двосторонній співпраці стала проблема подолання цього світоглядного стереотипу, і відповідно подолання навіть у відносинах між університетами популярної на той час в політиці схеми відносин "центр-периферія".

За таких умов вирішення проблем налагодження повноцінних двосторонніх відносин відклалося у часі, однак не могло бути знятим взагалі. Так, одним із важливих заходів, котрий мав вирішити хоча б частину проблем стало створення нормативно-правової бази, котра мала забезпечити саму можливість між університетського співробітництва. По суті першим кроком у цьому напрямку стало укладання 26 липня 1995 р. міжурядової Угоди про співробітництво в галузі культури, науки і освіти [19]. Так, цей документ передбачав встановлення, розширення та поглиблення безпосереднього співробітництва і прямих зв'язків між державними установами і громадськими організаціями у сфері культури, науки, освіти, інформації і спорту, в тому числі на рівні регіонів, областей і міст. До таких установ і організацій відносились і вищі навчальні заклади, що також потрапляли в сферу дії цієї угоди. Що ж до безпосередньо освітньої діяльності, то сторони взяли на себе зобов'язання сприяти встановленню і розвитку прямих зв'язків між освітніми установами та організаціями на основі безпосередніх домовленостей; сприяти обміну учнями, студентами, аспірантами, фахівцями і викладачами для навчання, наукового стажування, читання лекцій, підвищення кваліфікації і викладацької роботи. Передбачалось також всебічне сприяння участі у науковій і науково-методичній роботі, проведенні науково-методичних семінарів, конференцій, симпозіумів, та інших заходів, що проводяться в обох країнах. Окрім того урядовці обох країн брали на себе обов'язки заохочувати інші форми співробітництва у галузі вищої освіти [12].

Важливість цієї домовленості для налагодження повноцінних двосторонніх відносин між вищими навчальними закладами важко переоцінити. Зважаючи на історичний момент – а 1995 р. став початком припинення відкритого протистояння між країнами у всіх суспільно-політичних сферах – укладання документу фактично забезпечило можливість для подолання головної перепони у відновленні втрачених через політичні колізії можливостей. Вперше за роки незалежності на офіційному рівні було піднято питання про можливість обміну студентами та науковими кадрами, науково-методичними напрацюваннями і науковими досягненнями [6].

Продовженням процесу забезпечення юридичних можливостей по налагодженню двосторонніх відносин між країнами стало підписання Великого Договору про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією 31.05.1997 р. Цей документ у своїй 23 статті передбачав зокрема налагодження відносин в галузі освіти, забезпечувати взаємодію у підготовці кадрів, заохочення обміну спеціалістами, вченими, аспірантами, стажистами та студентами; передбачалось також взаємне визнання еквівалентності документів про освіту, вчені ступені і вчені звання [7]. Останнє становило ледь не найболючішу проблему у відновленні традиційної ще з часів Радянського Союзу співпраці між навчальними закладами.

Підписання міжурядової домовленості та Договору про дружбу відкрило прямий шлях українським університетам для налагодження двосторонніх домовленостей з російськими колегами. Так, починаючи з 1997 р. найпрестижніші українські та російські вузи починають укладати угоди про співробітництво, що видається на той момент досить перспективним. Деякі університети не обмежуються контактами з одним навчальним закладом сусідньої країни, а намагаються забезпечити тісне співробітництво з рядом, часто різногалузевих вищих навчальних закладів і академічних установ. Процес зближення між українськими та російськими вищими навчальними закладами притаманний не лише провідним вузам обох держав. Більшість провінційних українських університетів у відповідності до своїх наукових інтересів та профілів навчання також прагнуть встановити партнерські відносини з російськими навчальними закладами. Підсумовуючи це, можна сказати, що на сьогодні практично всі українські університети мають партнерів у різних регіонах Російської Федерації, і це співробітництво охоплює всі без винятку сторони науково-освітнього процесу та є вигідним для вузів обох країн.

Однією з важливих ознак двостороннього співробітництва між українськими та російськими вищими навчальними закладами є не лише проведення спільних науково-методичних заходів, видавництво наукових збірників та забезпечення обміну між студентами, викладачами та спеціалістами-науковцями. Двостороннє співробітництво зорієнтовано також на підняття рівня розуміння культури країни-партнера, сприяння її вивченню та популяризації у своїй державі. Наслідком цього є створення при вузах-партнерах відповідно українських та російських кафедр. І якщо для України таке явище є досить звичним, адже за Радянського Союзу вони були не лише обов'язковими, а часто і пріоритетними, то в Росії цей процес є новим [16].

Однак окрім власне двосторонніх домовленостей між університетами на початку XXI ст. виникла реальна потреба формування спеціалізованих структур, що відповідатимуть за зростання співпраці та координуватимуть її. Так, одним з перших став створений у 2003 р. Прикордонний білорусько-російсько-український університетський консорціум [15]. Ініціатором цього проекту стала створена ще 28 червня 1993 р. Рада керівників прикордонних областей України й Російської федерації, одним з завдань якої і було сприяння розвитку співробітництва в тих сферах, що становлять інтерес для регіону, в тому числі в галузі освіти [22]. Головним завданням новоствореного консорціуму було задекларовано взаємодію освітніх центрів дружніх країн, що дасть можливість поліпшити якість підготовки спеціалістів і підвищити ефективність наукових досліджень за рахунок обміну знаннями та координації спільної роботи [5]. Метою проекту було проголошено об'єднання зусиль з підготовки фахівців і підвищення конкурентоспроможності вищої освіти, яку здобувають в університетах українсько-російського прикордоння. І хоча сама по собі структура не є вирішенням всіх питань, однак вона засвідчує потребу пошуку шляхів, і саме в цьому є її найважливіша перспектива [1].

Перше засідання Координаційної Ради Прикордонного російсько-українського університетського консорціуму відбулося 18 листопада 2003 в Донецькому національному університеті (Україні). На ньому розглядалися питання визначення пріоритетних напрямків співробітництва з освітніх дисциплін, вивчалися пропозиції по відповідних міждисциплінарних проектах. В подальшому засідання Координаційної ради проводились регулярно, і були присвячені вирішенню поточних завдань та формуванню програми роботи Зборів Ради ректорів.

Окрім підписання Меморандуму "Про створення Прикордонного Російсько-Українського Університетського Консорціуму" на засіданні 22 квітня 2003 р. було підготовлено Концепцію роботи організації, авторами якої були А. Васильєв та А. Кірюхін (м. Харків). Відповідно до поставлених у меморандумі завдань було визначено також основні напрямки роботи Консорціуму в різних сферах науково-освітньої діяльності [9].

Важливим кроком до забезпечення повноцінного співробітництва між університетами України та Російської Федерації стало створення Асоціації вузів-партнерів Росії та України. Так, 16 вересня 2011 року в Російському державному гуманітарному університеті (м. Москва) відбувся форум представників вищої освіти та університетської науки Росії та України. Головним завданням новоствореної асоціації було проголошено: сприяння багатоматній співпраці між установами вищої освіти в Росії та Україні, включаючи розробку та реалізацію спільних міжнародних дослідницьких проектів, обмін кращими науковими та освітніми практиками. Асоціація також передбачала координацію роботи у навчально-методичній,

науково-дослідній і громадській діяльності установ вищої професійної освіти Російської Федерації та вищих навчальних закладів України, реалізація спільних інноваційних та освітніх проектів [2].

Як і передбачалося, до складу Асоціації увійшли понад 50 вищих навчальних закладів від кожної країни, а сама вона має стати постійно діючим об'єднанням зі своєю структурою та чітко визначеними напрямками роботи. Сама робота Асоціації координуватиметься спеціальною Радою з числа керівників вузів-учасників проекту, а також представників наукової сфери вищих навчальних закладів Російської Федерації та України. Список учасників асоціації наочно засвідчує той високий авторитет цієї міжвузівської організації. Її учасники, представлені більшістю найпрестижніших вищих навчальних закладів обох країн, мають на меті спрямовувати свою діяльність на розширення співпраці, зростання інтеграції та взаємного обміну між студентами, спеціалістами та науковцями.

Відтак, проаналізувавши шляхи і форми співпраці між Україною та Російською федерацією на рівні вищої освіти ми можемо зробити низка висновків. Передусім необхідно вказати на наявність взаємного зацікавлення налагодженням дружніх, партнерських відносин між вищими навчальними закладами обох країн, котре дозволяє не лише вирішувати ряд практичних питань у науково-методичній на освітній діяльності, а сприяє підняттю престижності вузу, його міжнародного авторитету. Проведення спільних заходів та проектів забезпечує можливість зростання наукових досягнень обох вузів-партнерів, в той час як обмін студентами та спеціалістами ознайомлює їх з методичними напрацюваннями, дозволяє урізноманітнювати навчальний процес, збільшувати його професійну спрямованість. Отже, двосторонні міжуніверситетські контакти на сьогодні становлять найбільший сегмент у міжвузівському співробітництві, в ньому задіяна переважна більшість як українських, так і російських навчальних закладів вищої школи. Не менш значущим, а головне – досить перспективним є створення міжвузівських організацій, що об'єднують у своїй структурі університети і інститути обох країн, а через свою планомірну роботу забезпечують більш інтенсивне та продуктивне співробітництво, створюють нові шляхи для його розширення та досягнення практичних результатів.

Література

1. Антоненко М. Розвиток транскордонного співробітництва на сході України: організаційно-правовий аспект / Антоненко М. // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2009. – № 3. – С. 137-142.
2. Асоціація вищих навчальних закладів-партнерів України та Російської Федерації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://auru.org/uk>.
3. Бородюк В. Дослідження, що давно назріли / Бородюк В. // Політика і час. – 1995. – № 7. – С. 11.
4. Воронежский государственный университет, вузы и научные учреждения стран СНГ и Балтии: опыт и перспективы сотрудничества. – Воронеж: Издательство Воронежского государственного университета, 2002. – 72 с.
5. Гаташ В. Договір дорожчий від грошей? / Гаташ В. // Дзеркало тижня. – 2003. – №17.
6. Державне регулювання діяльності вищих навчальних закладів на ринку освітніх послуг / В. М. Огаренко; Національна академія держ. управління при Президентові України. – К.: Вид-во НАДУ, 2005. – 328 с.: табл.
7. Договір про дружбу, співробітництво і партнерство між Україною і Російською Федерацією від 31.05.1997 р.
8. Донецький національний університет / Ред. кол.: В.П. Шевченко (відповідальний ред.) та ін. – Донецьк: Норд-Пресс, 2002. – 340 с.
9. Інновації в навчальному процесі вищих навчальних закладів: міжнародний та національний досвід: зб. наук. статей за матеріалами XV Міжнар. наук.-практ. конф., 6-9 листопада 2007 року, Ужгород (Україна) – Сніна (Словачина) / голова ред. кол. Ф. Г. Ващук; Закарпатський держ. ун-т. – Ужгород: Ліра, 2008. – 396 с.
10. Марущак В. На багатосторонній основі / Марущак В. // Політика і час. – 2003. – № 2. – С. 81-86.
11. Международная ассоциация академий наук 10 лет спустя (хроника размышлений) / Под. общ. ред. Академика НАН Украины А.П. Шпака. – К.: Наук. думка, 2003. – 500 с.
12. Мишечкін Г.В. Діяльність вищих закладів освіти України з підготовки фахівців історичного профілю у 90-ті роки XX ст.: Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / Г.В. Мишечкін; Донец. нац. ун-т. – Донецьк, 2006. – 19 с.
13. Нарис історії Київського національного університету ім. Т. Шевченка / В. Різун, М. Тимошик, А. Конверський та ін.; Передм. В. Скопенка. – К.: Наша культура і наука, 2004. – 440 с/
14. Оноприенко В. Кадровые изменения в институтах Национальных академий наук Украины / Оноприенко В., Савельев А. // Социс. – 1998. – № 5. – С. 64-71.
15. Приграничный Российско-Украинско-Белорусский университетский консорциум [Електронний ресурс]. – Режим доступу: global.crimea.edu/uk/node/330.
16. Романуха О.М. Розвиток українсько-російських відносин в сфері культури і науки (1991- 2005 рр.): автореф. дис... канд. іст. наук: 00.07.01 / О.М. Романуха; Донец. нац. ун-т. – Донецьк, 2007. – 20 с. – укр.
17. Сафонова Н.М. Реформування системи вищої освіти в Україні (90-ті рр. XX – початок XXI ст.): історичний аспект: Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / Н.М. Сафонова; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. – Луганськ, 2005. – 20 с.
18. Системи якості вищих навчальних закладів: теорія і практика / О. І. Волков [и др.]; Київський національний ун-т технологій та дизайну. – К.: Наукова думка, 2006. – 302 с/
19. Угода між урядом України і Урядом Російської Федерації про співробітництво в галузі культури, науки та освіти від 26.07.1995 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/643_063
20. Университеты и общество. Сотрудничество университетов на рубеже веков: Материалы Первой международной конференции университетов стран СНГ и Балтии (МГУ им. М. Ломоносова, 23-24 марта 2000 г.). – М.: Изд-во МГУ, 2001. – 723 с.

21. Университеты и общество. Сотрудничество университетов на рубеже веков: Тезисы Второй международной конференции университетов стран СНГ и Балтии (МГУ им. М. Ломоносова, 27-28 ноября 2003 г.). – М.: МАКС Пресс, 2003. – 543 с.
22. Устав Совета руководителей приграничных областей Республики Беларусь, Российской Федерации и Украины [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://crossborder.org.ua>.
23. Ушкалов И. "Утечка умов" как глобальный феномен и его особенности в России /Ушкалов И., Малаха И. // Социс. – 2000. – № 3. – С. 110-117.
24. Хідекели А. Мета – зберегти наукові контакти /Хідекели А. // Політика і час. – 1994. – № 4. – С. 38-41.

References

1. Antonenko M. Rozvytok transkordonnoho spivrobitnytstva na skhodi Ukrainy: orhanizatsiino-pravovy aspekt /Antonenko M. // Naukovyi visnyk Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrainky. – 2009. – №3. – S. 137-142.
2. Asotsiatsiia vyshchyykh navchalnykh zakladiv-partneriv Ukrainy ta Rosiiskoi Federatsii [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupa: <http://auru.org/uk>.
3. Borodiuk V. Doslidzhennia, shcho davno nazryly /Borodiuk V. // Polityka i chas. – 1995. – № 7. – S. 11.
4. Voronezhskiy gosudarstvennyy universitet, vuzy i nauchnyye uchrezhdeniya stran SNG i Baltii: opyt i perspektivy sotrudnichestva. – Voronezh: Izdatelstvo Voronezhskogo gosudarstvennogo universiteta, 2002. – 72 s.
5. Hatash V. Dohovir dorozhchyy vid hroshei? /Hatash V. //Dzerkalo tyzhnia. – 2003. – №17.
6. Derzhavne rehuliuвання діяльності вищих навчальних закладів на ринку освітніх послуг / V. M. Oharenko ; Natsionalna akademiia derzh. upravlinnia pry Prezydentovi Ukrainy. – K.: Vyd-vo NADU, 2005. – 328 s.
7. Dohovir pro druzhbu, spivrobitnytstvo i partnerstvo mizh Ukrainoiu i Rosiiskoiu Federatsiieu vid 31.05.1997 r.
8. Donetskyy natsionalnyi universytet / Red. kol.: V.P. Shevchenko (vidpovidalny red.) ta in. – Donetsk: Nord-Press, 2002. – 340 s.
9. Innovatsii v navchalnomu protsesi vyshchyykh navchalnykh zakladiv: mizhnarodny ta natsionalny dosvid: zb. nauk. statei za materialamy KhV Mizhnar. nauk.-prakt. konf., 6-9 lystopada 2007 roku, Uzhhorod (Ukraina) – Snina (Slovachchyna) / holova red. kol. F. H. Vashchuk; Zakarpatskyi derzh. un-t. – Uzhhorod: Lira, 2008. – 396 s.
10. Marushchak V. Na bahatostoronni osnovi /Marushchak V. // Polityka i chas. – 2003. – № 2. – S. 81-86.
11. Mezhdunarodnaya assotsiatsiya akademiya nauk 10 let spustya (khronika razmyshleniy) / Pod. obshch. red. Akademika NAN Ukrainy A.P. Shpaka. – K.: Nauk. dumka, 2003. – 500 s.
12. Myshechkin H.V. Diialnist vyshchyykh zakladiv osvity Ukrainy z pidgotovky fakhivtsiv istorichnoho profilu u 90-ti roky KhKh st.: Avtoref. dys... kand. ist. nauk: 07.00.01 / H.V. Myshechkin ; Donets. nats. un-t. – Donetsk, 2006. – 19 s.
13. Narys istorii Kyivskoho natsionalnoho universytetu im. T. Shevchenka / V. Rizun, M. Tymoshyk, A. Konverskyi ta in.; Peredm. V. Skopenka. – K.: Nasha kultura i nauka, 2004. – 440 s., il. vkl.
14. Onoprienko V. Kadrovye izmeneniya v institutakh Natsional'nykh akademiya nauk Ukrainy /Onoprienko V., Savel'ev A. // Sotsis. – 1998. – № 5. – S. 64-71.
15. Prigranichnyy Rossiysko-Ukrainsko-Beloruskiy konsortsiy [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupa: global.crimea.edu/uk/node/330.
16. Romanukha O.M. Rozvytok ukrainsko-rosiiskyykh vidnosyn v sferi kultury i nauky (1991- 2005 rr.): avtoref. dys... kand. ist. nauk: 00.07.01 / O.M. Romanukha ; Donets. nats. un-t. – Donetsk, 2007. – 20 s.
17. Safonova N.M. Reformuvannya systemy vyshchoi osvity v Ukraini (90-ti rr. KhKh – pochatok XXI st.): istorichniy aspekt: Avtoref. dys... kand. ist. nauk: 07.00.01 / N.M. Safonova; Skhidnoukr. nats. un-t im. V.Dalia. – Luhansk, 2005. – 20 s.
18. Systemy yakosti vyshchyykh navchalnykh zakladiv: teoriia i praktyka / O. I. Volkov [y dr.] ; Kyivskyy natsionalnyi un-t tekhnologii ta dizainu. – K.: Naukova dumka, 2006. – 302 s.
19. Uhoda mizh uriadom Ukrainy i Uriadom Rosiiskoi Federatsii pro spivrobitnytstvo v haluzi kultury, nauky ta osvity vid 26.07.1995 r. [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupa: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/643_063
20. Universiteti i obshchestvo. Sotrudnichestvo universitetov na rubezhe vekov: Materialy Pervoy mezhdunarodnoy konferentsii universitetov stran SNG i Baltii (MGU im. M. Lomonosova, 23-24 marta 2000 g.). – M.: Izd-vo MGU, 2001. – 723 s.
21. Universiteti i obshchestvo. Sotrudnichestvo universitetov na rubezhe vekov: Tezisy Vtoroy mezhdunarodnoy konferentsii universitetov stran SNG i Baltii (MGU im. M. Lomonosova, 27-28 noyabrya 2003 g.). – M.: MAKS Press, 2003. – 543 s.
22. Ustav Soveta rukovoditeley prigranichnykh oblastey Respubliki Belarus, Rossiyskoy Federatsii i Ukrainy [Elektronniy resurs]. – Rezhim dostupa: <http://crossborder.org.ua>.
23. Ushkalov I. "Utechka umov" kak globalnyy fenomen i yego osobennosti v Rossii /Ushkalov I., Malakha I. // Sotsis. – 2000. – № 3. – S. 110-117.
24. Khidekeli A. Meta – zberehty naukovy kontakty /Khidekeli A. // Polityka i chas. – 1994. – № 4. – S. 38-41.

Парахина М. Б. Двусторонние отношения Украины и России: научное сотрудничество высших учебных заведений

В статье определено место высших учебных заведений Украины и России в развитии двусторонних отношений между этими странами. Проанализированы новые позитивные черты, которые складываются на основе интеграционных тенденций. Обосновано важность международного сотрудничества высших учебных заведений как безусловного фактора реализации государственной образовательной политики в двусторонних отношениях в отрасли высшего образования.

Ключевые слова: научное сотрудничество, Академия наук, высшие учебные заведения, Украина, Российская Федерация.

Parakhina M. Bilateral relations between Ukraine and Russia: scientific cooperation of higher education institutions

Development of the bilateral relations in Science can not be limited only by cooperation between academic institutions. Despite the factor that Academies of Science were the main source of scientific progress and development in the Soviet Union, significant researches were conducted also in Universities, specialized science schools were existed and researched laboratories were functioned. However, unlike the academic science, that was evolved under the united guidance and had great support from the State, university science was considered firstly as an addition to educational activity.

One of the important features of bilateral cooperation between Ukrainian and Russian Universities is not only conduction of mutual scientific-methodological actions, publishing of scientific collections and providing the exchange between students, professors and academic specialists. Bilateral cooperation is approximate also on the rising of the country-partner culture understanding level, promotion of its learning and popularization in own country. Thereof is creation of Ukrainian and Russian departments in universities-partners. It can be said, that practically all Ukrainian Universities have partners in different regions in the Russian Federation nowadays, and this cooperation covers all aspects of scientific and educational process without exceptions and is beneficial for Universities of both countries.

Signature of the intergovernmental agreement and the Treaty of Friendship has opened the way for adjustment of bilateral agreement with Russian colleges for Ukrainian universities. Thus, from 1997 the most prestigious Ukrainian and Russian Universities began enter into the cooperation agreements, that were appeared rather perspective at that time. Some universities are not limited to contact only with one university, but try to provide close cooperation with number of often various specialized universities and academic institutions.

The important step in providing value cooperation between Ukrainian and Russian universities was creation of the Association of universities-partners in Russia and Ukraine. Thus, on the 16th of September in 2011 took place the Forum of representatives of higher education and university science of Russia and Ukraine in Russian State Humanities University (Moscow city). During the official part of arrangement were signed agreements about partnership between universities of both countries, and also announced about the creation of the Association of universities-partners in Russia and Ukraine.

Important direction of international cooperation in Higher Education can also be creation opportunities for student to study in neighbor countries. Owing to the numerous regulations, which were accepted by Russian authority, were created all conditions to enter by Ukrainian students Russian universities today, including budget places.

Important achievement of cooperation in Higher School is constant increase of the number of students, who are studying in universities of countries-partners. It permits not only to attract professional specialists in economies of both countries, but also brings achievement of the universities of another country, as majority of ex-students returns home after graduation.

Negative fact can be considered as an absence of clear regulatory, which can solve all organization questions during the process of interuniversity cooperation adjustment. General agreements, signed between the Ministries, keep undecided a number of problems, which universities have to overcome by themselves. Not less problematic is also subjective attitude among the number of politicians and administrators to the fact of Russia-Ukrainian contacts, which originated at the 90-years of 20 century, but, despite these disadvantages, generally Russian-Ukrainian relations in higher education can be estimated as very promising and intensive.

Analyzed the ways and forms of cooperation between Ukraine and Russian Federation on the level of Higher education, we can make a number of conclusions. Firstly should be indicated the presence of mutual interest in adjustment of friendly partnership between universities of both countries, which permits not only solving a number of practical questions in science-methodological and educational activity, but helps in rising of the university prestige, its international authority. Holding the common measures and projects provide the possibility of growth of scientific achievements of both universities-partners, while students and specialist exchange familiarizes them with methodological developments, permit to diversify the educational process, increase its professional orientation. Therefore bilateral interuniversity contracts are the biggest segment in interuniversity cooperation nowadays, and majority of Ukrainian and Russian institutions of Higher education is involved in it. No less significant and, what is important, very perspective is creation of interuniversity organizations, which unit in their structure universities and institutions of both countries, and provide more intensive and productive cooperation through their systematic work, create new ways for expansion and achievement of practical results.

Key words: scientific cooperation, Academy of Science, universities, Ukraine, Russian Federation.

УДК: 271.2-747:347.2(477.85)"18"

Михайло Михайлович Гнидка
здобувач

**ПРАВОСЛАВНИЙ РЕЛІГІЙНИЙ ФОНД БУКОВИНИ НА ТЛІ
РЕЛІГІЙНО-ПОЛІТИЧНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ МІЖВОЄННОГО ПЕРІОДУ**

У статті досліджуються відносини "нової" румунської влади з церквою та методи управління Православним релігійним фондом до націоналізації земель Фонду сільськогосподарського призначення та прийняття регламенту 1925 р. Автор наводить приклади неузгоджених дій королівської диктатури на місцях, що в подальшому призвели до занепаду Фонду. Дослідник висвітлює хід окупації Буковини та плановий процес асиміляції населення. Висвітлені події, що відображають настрої жителів Буковини та представників духовенства в дискусії з владними представниками на Конгресі.

Ключові слова: Православний релігійний фонд, митрополит, єпископ, духовенство, міністр, закон, влада, регламент, конгрес.